
JAN HUYGHES AFSCHEID VAN DE MAMMELOKKER

Op 22 februari 1902 werd, na 161 jaar trouwe dienst, de Gentse stadsgevangenis uit de Mammelokker overgebracht naar een gebouw dat ooit deel had uitgemaakt van het klooster Sint-Jan in d' Olie, dat in 1717 op de Vlasmakkt was gebouwd.

Zoals bekend kreeg het laatstgenoemde gebouw bij het begin van de negentiende eeuw de naam van “'t Rolleke” omdat er in de Franse tijd een “schuiflade” werd aangebracht.

Langs deze lade konden gewetenloze ouders of bedrogen “jonge dochters” hun pasgeboren kinderen naar het binnengebouw laten “afrollen” om door de openbare onderstand opgevoed te worden.

‘t Is in ‘t Rolleke dat ook talloze Gentenaars door de politie werden opgesloten om er te bekomen of af te koelen van een wat uit de hand gelopen nachtje uit.

De allerlaatste die in de Mammelokker voor één nacht werd opgesloten, was de liedjeszanger en “componist” Jan (de) Huyghe. Deze levenslustige drinkboer bracht er, vrolijk en welgezind naar het schijnt, de nacht door van 21 op 22 februari 1902. De “wekking” of beiaard op het nabijgelegen Belfort had hem daarbij geholpen om de tijd door te komen.

Toen hij 's anderendaags 's morgens zijn vrijheid terugkreeg, dichtte hij als afscheid van de Mammelokker een treurlied. Met begeleiding van zijn harmonica zong hij het in de straten van de stad. Hij kreeg daarbij veel bijval en - we kunnen het alleen maar hopen - veel duiden als beloning.

Julius De Hulsters, een nu geheel vergeten, uit Eeklo afkomstige amateurvolkskundige, heeft het eerste en het laatste "koepleet" ervan meegedeeld (1). De andere kende hij niet, maar, voegde hij er aan toe, de twee strofen die hij zich wel herinnert werden het meest en het langst door de Gentenaars nagezongen. De zangwijze was: En mijn lief die es ne spinner.

Dit lied komt echter ook voor op een los, aan één zijde bedrukt folio-blaadje dat door de Drukkerij Van den Hoeck te Gent werd op de markt gebracht (2). Het vermeldt geen datum of naam van de zanger, maar de tekst is die welke hierboven aan Jan (de) Huyghe wordt toegeschreven.

Adieu aan "De Mammelokker"

1

Ge zijt ne spinder of ne dokker,
Een schooiersjonk, een eêlmanskind,
Bekent, de Gentsche Mammelokker
Is iets dat g' elders nie en vindt!
Er is, - daarom mijn droeve klachten, -
Voorzeker in onz' schoone stad,
Geen monument, dat, zelfs bij nachte
Zoodanig veel bezoekers had! ...
Refrein

2

Beziet alleenlijk de façade:
Van kinderliefde is 't een model;
Nooit zag men in een kavalkade
Iets dat zoo flink is en zoo wel.
De vreemdeling die er komt naar kijken
Die staat genageld aan den grond
En laat er zijn bewondering blijken
Al mête het water in den mond.
Refrein

3

Wanneer men na een ferme geute
Van dobbelen uitzet of van kwak,

Geknipt werd midden in de leute;
Ge zat daar stil op uw gemak.
En als ge waart in staat van gratie,
Men bracht u een proces-verbaal
Dat was een soort van invitatie
Al voor het lollekens tribunaal.
Refrein

4
Zij die er werden ingelaten
Die leefden sober en gezond,
Want al de voedsels die zij aten
Die pikten nooit in hunnen mond;
En alles wat men u kwam schinken,
Was overvloedig, maar zoo fijn,
Dat men een heelen dag kon drinken
En zonder ongesteld 'te zijn.
Refrein

5
Gij zat daar onder dezen toren,
Dien men met fierheid 't Belfort noemt,
Waar men den gulden draak ziet gloren,
Waar klokke Roeland, zoo beroemd,
Aan al de volken gaat verkonden
Of 't feesten of het stormen zal;
Gij voeltet 't hert gansch opgewonden
Gij waart vrij-burger heel en al!
Refrein

6
En al die schoonheid moet verdwijnen
Wâ kop heeft dat nu toch beraamd!
Mijn Gentsche ziele zal verkwijnen
Ik sta verpletst, ik ben beschaamd!
Komt nu na 't een of 't ander dingsken
Madam Politie aangewaaid,
Men wordt er lijk een vondelingsken
Onnoozel in de Roll' gedraaid!
Refrein

REFREIN

Och God, wâ triestig avonture
De mammelokker die heeft er gestaan
Dat is toch wel een zotte kure
We moeten nu allen naar 't Rolleken gaan.
Daar weet men nog van tijd of ure
Men hoort er zelfs geen wekking slaan
Salut demeure chaste et pure
Adieu! Adieu! met een bloedig getraan.

Weet iemand iets meer over deze Jan (de) Huyghe? Zijn er nog andere liederen van hem bewaard?

W.L. BRAEKMAN

NOTEN

(1) J. De Hulsters, "De Mammelokker", *Het Morgenrood* 13 (1931-1932), 77-88. Met "laatste koepleet" bedoelt hij het refrein.

(2) Bewaard in U. Gent, Vliegende Bladen IIde Reeks, B 16.
